

var afsedd, fortfar jag att förblifva

Med uppriktigaste högaktning och tillgifvenhet
en sannt tillgifven Vän och tjänare
Joh. Aug. v. Essen

Kajana den 7. September 1867.

737 *J. V. SNELLMAN – J. W. SNELLMAN G:SON* 10
9.IX 1867, TELEGRAM
Uleåborgs LA, J. W. Snellman G:son arkiv

Comercedet Snellman
Uleåborg

Tackar hjertligt för inbjudningen, Onödigt säga, att omständigheterna
göra resan tills vidare omöjlig.

Snellman

20

738 *J. V. SNELLMAN – A. F. WASENIUS 11.IX 1867*
HUB, SLS 408

Min käre Bror.

Haf godheten, om intet hindrar, besöka mig i afton mellan 6 och 7.
Ginge det om att medföra senaste underrättelsen om rågpriset i
Petersburg, Riga, Stettin och Stockholm samt mjölpriset i
Petersburg vara detta mig serdeles kärt.

30

Frågan är endast om goda råd i min nödställda belägenhet.

Vän och tjänare
Joh; Vilh; Snellman

d. 11 Sept 67

739 *J. A. VON ESSEN – J. V. SNELLMAN 13.IX 1867* 40
HUB, JVS handskriftssamling

Wärdaste Bror!

Från Pialavesi, der jag för tillfället befinner mig hos vår gamla vän
Ståhlberg, anhåller jag att åter få plåga Dig med några jeremiader.
Man får icke rygga tillbaka att se situationen rakt i synen och denna
anblick är förfärlig. Jag har härtills hållit sammanträden med allmogen
i Rutakko bönehustrakt, Idensalmi moderkyrka, Kiuruvesi och Lapin-
laks kappeller samt här, och enligt allt hvad jag med egna ögon kunnat
öfvertyga mig om samt presterskapets, kronobetjeningens och allmo-
gens sammanstående uppgifter är kornutsäde för nästa år ingen-
städes att påräkna, å många gårdar i ödetrakter har icke heller en enda
kappe råg skördats, ty rågvexten gick ut i följd af den ogynnsamma

50

vintern å alla låglänta kärrmarker och sveder, dessa upplöjdes derföre och besåddes med korn, som nu är totalt af frosten förstördt, hvilken äfven härjat svagare och mindre försigkomna rågåkrar. Bland den besutna befolkningen råder således redan brist på brödföda och mången af dem har redan under sommaren framsläpat lifvet med barkbröd; hvad skola de väl då under de kommande 12. månaderne lifnära sig med. Men antaget äfven att den besutna befolkningen på något sätt kunde släpa sig fram, så ryser man vid den obesutna befolkningens öde; ty det kan dock ingen dölja för sig att denna hotas af hungersdöd i stort, om hjälp icke mellankommer. Deras antal torde, 10 öfver, hela länet beräknadt, uppgå till ungefär 90 000. enligt de uppgifter den mig åtföljande biträdande landskamreren Paqualén meddelar mig och uppgiften borde kunna vara temligen tillförlitlig, ty den är stödd på utdrag ur medhafda handlingar. Fås här nu icke några allmänna arbeten i gång och det ju förr dess hellre, så svarar jag för intet, ty svält och hunger ha en förfärlig förmåga att skaka samhället i dess innersta grundvalar och sjelfuppehållelsedriften kan af det frommaste lam göra den vildaste tiger. Men skall något göras, bör det ske snart. Utan tvifvel böra de allmänna arbetena bedrivas med lifsmedel 20 – egentligen mjöl – som arbetslön, men sådant finnes ej inom länet, utan måste anskaffas från Petersburg. Jag tror köpmännen i Kuopio och Joensuu nog skola finnas benägna att införskrifva sådant, blott de ha säkerhet om att kunna föryttra det p^er kontant. Lyssnar du derföre till min anhållan får jag förbindligast bedja Dig med möjligaste första p^er telegraf meddela embetet i Kuopio att arbetena vid Nerku och Ahkyolaks t. ex. komma att fortsättas samt att köpmännen uppmanas att införskrifva erforderliga kvantiteter mjöl. Jag upprepar: hvad som skall göras, bör göras snart, ty vi kunna här icke påräkna stort mer än en månads seglation numera och äro vi icke försedda innan sjöarne 30 lägga sig, så äro vi dömda till att bokstafligen svälta ihjäl.

Man har gifvit mig det rådet att resa till Helsingfors för att personligen framställa desiderande här: de äro desamma i alla de församlingar jag hertill besökt: *allmänna arbeten* (de omnämnda kanalerne eller vägar,) *anstånd med kronoskulderne*, inklusive utlagorne för nästa år, *kornutsäde* samt *bränvinsredskapens inlösen*. Jag har dock ansett mig icke böra följa detta råd, utan hellre fortsätta resan genom länet för att sjelf på ort och ställe så vidt möjligt taga reda på ställningen. Jag menar nemligen, att mitt skriftliga ord icke skall vara 40 hvarken mer eller mindre vanmäktigt än mitt mundtliga och fäster man intet afseende vid det förra, så gör man det föga mer vid det sednare. Har jag rätt eller orätt?

Helst af allt skulle jag se, om Du sjelf, eller ock någon för hvilken du har fullt förtroende, skulle komma hit för att med egna ögon se och med egna öron höra hurdan ställningen här är. Wore det icke skäl att göra en sådan rundresa, då icke mindre än 5. län i mer eller mindre grad hotas af elände och nöd?

Jag ber att Du håller mig ursäktad för de jeremiader med hvilka jag plågar Dig och jag kan icke ens lofva bättring för framtiden. Jag anser det vara en samvetspligt att utan tidsutdrägt framhålla ställningen 50 sådan jag fattat den; jag har tillåtit mig framställa några förslag till nödens lindrande; jag har i tid velat framhålla nödvändigheten af att något från regeringens sida måste göras för att rädda befolkningen; med ett ord: »dixi ad salvavi animam meam».

Det mindre vårdade i framställningen torde finna sin ursäkt och förklaring i den brinnande brådska, hvarunder dessa rader äro ned-

skrifna.

Med sannaste högaktning och vänskap
Brors
tillgifne tjänare,
Joh. Aug. v. Essen.

Pialavesi den 13. September 1867.

740 G. VON ALFTHAN – J. V. SNELLMAN 14.IX 10
1867
HUB, JVS handskriftssamling

Välborne Herr Senator.

Till mitt telegramm af den 11:te och hemställen af den 12:te dennes, har jag, angående vår närvarande belägenhet, icke annat att tillägga, än att en ny, ytterst stark frost, natten mot i förgår, lär hafva förstört hvad som icke redan blifvit, till stor del med lia, nedslaget och ännu skadas kunde. 20

Flere utaf mina, på resultaterna af länemötet byggda förhoppningar, fattade i den förutsättning att vi skulle erhålla åtminstone dräglig skörd, hafva fått en förtidig död; ehuru jag, å en annan sida, till min stora fägnad funnit, att kommunerne med synnerlig beredvillighet upptagit kallelsen till mötet och att detsamma, åtminstone för ögonblicket, uppehåller deras mod.

Utaf länets 4 stads- och 61 (utan Lappmarkerne) landskommuner äro endast 3 mindre församlingar orepresenterade, nemligen Turtula, Kemiträsk och Kuivaniemi; endast på par, tre ställen hafva tvenne församlingar förenat sig om gemensamt ombud, hvaremot alla öfrige sändt sitt särskildta och 5 folkräkare till och med påkostat tvenne förtroendemän. På detta sätt äro några och sextio ombud närvarande. 30

De två första sammanträdena upptogos af inhemtande af uppgifter om frosternes härjningar och tillsättande af komiteer:

I. för 1:sta frågan; ordförande Kyrkoherden Frosterus.

II. för 2, 3 och 4 d:o » Borgmästaren Ståhlberg.

III. för 5 och 6 d:o » Kyrkoherden Borg.

IV. för 7:de d:o » Kommerser ådet Snellman.

Dessa 3 sednaste dagar hafva Komiteerne flitigt suttit både på för- och eftermiddagarne och blifva i dag, Lördag afton, med sina betänkanden färdige, hvarefter de allmänna sammanträdena begynna i måndag och under veckans förlopp äfven torde hinna afslutas. Enligt Herrar Ordförandes uppgift, skola vederbörande komitéledamöter (kommunalstyrelse-Ordförande och ledamöter, Klockare, några Ståndspersoner och vanliga bönder) visa sig mycket intresserade. 40

Nödbrödsbageriet härstädes är i full gång med 22 elever ifrån Ulleå och Haapajarvi härader, samt Kajana och Brahestads städer, uti hvilka sistnämnde sedan särskilda bagerier för respect(ive) Salo och Kajana härader komma att inrättas. Flere kommunalförvaltningar hafva redan vidtagit nödiga mått och steg till insamlande af mossförråder till vintern. 50

Svampinstruktörerne börja återvända och hafva äfven de, icke utan framgång, fullgjordt sina uppdrag; Allmogens s. k. motvilja för svampar synes allt annat än oöfvervinnelig och härleder sig helt enkelt ifrån okunnighet.